

Twee-en-een-halve maand na Seyss-Inquarts verordening van eind juli '42 die tot de vorderingen leidde die wij in het voorafgaande beschreven, begin oktober '42 dus, verscheen weer een nieuwe verordening van de *Reichskommissar*¹: ieder die ijzer- en staalmateriaal bezat tot een totaal gewicht van minstens 10 ton, moest dat opgeven aan het rijksbureau voor ijzer en staal, de *Reichskommissar* kreeg de bevoegdheid, die voorraden 'ten behoeve van de Nederlandse staat' verbeurd te verklaren; een deel van die voorraden, tezamen 285 000 ton ijzer en staal, werd onmiddellijk geblokkeerd. Daarvan werd tot in de zomer van '44 ruim 120 000 ton vrijgegeven voor Nederlandse behoeften, maar praktisch de gehele rest werd door de bezetter voor eigen doeleinden gebruikt waarbij ca. 60 000 ton naar Duitsland afgevoerd werd en een even grote hoeveelheid naar de kust werd overgebracht ten behoeve van de bouw van de betonnen versterkingswerken van de *Atlantikwall*; 30 000 ton bleek nodig te zijn voor versterkingswerken in het achterland. Speers vertegenwoordiger in Nederland, Fiebig, zat als een terrier achter deze grote vorderingsactie aan: enkele fabrieken die ijzer en staal trachtten achter te houden, werden onder *Verwaltung* geplaatst, zo Figue te Haarlem en de Etna te Breda. Toen in het kader van deze actie in de zomer van '43 ook de ijzer- en staalreserves van de rijkswaterstaat gevorderd werden, weigerde secretaris-generaal Spitzten daar medewerking aan te verlenen; dit werd een van de redenen van zijn ontslag. De waarnemend directeur-generaal van de rijkswaterstaat, ir. C. T. C. Heijning, weigerde eveneens - deze werd een tijdlang in arrest gehouden en daarna eveneens ontslagen. De vordering werd doorgezet.

*

Men kan niet zeggen dat de vorderingen op de metaalsector een rechtstreekse aanslag waren op het voorzieningspeil van de bevolking, maar met andere vorderingen was dat wèl het geval.

Tot de eerste vordering van dien aard kwam het in december '41. Enkele maanden tevoren was men in Berlijn gaan beseffen dat de *Wehrmacht* aan het Oostelijk front een winterveldtocht voor de boeg had waarop men bij het uitrusten van de troepen niet gerekend had. In bezet Nederland had de *Rüstungsinspektion* in september bij het bedrijfsleven alle voorraden vellen

¹ VO 107/42 (*Verordeningenblad*, 1942, p. 470-73).